

Avrupa Birliği Ülkelerinde Organik Tarım Uygulamaları

Avrupa Birliği 24 Haziran 1991 tarihli ve 2092/91 sayılı ilk organik tarım yönetmeliğini kabul etmiştir. Kabulünün üzerinden geçen yıllar boyunca pek çok değişiklikle zenginleşen bu yönetmelik AB' nin tarımsal ürünlerin organik üretimleri konusunda en önemli hukukî aracıdır. Gerek AB ülkeleri içinde yapılan organik tarım ve hayvancılığın gerekse üçüncü ülkelerden ithal edilebilecek organik ürünlerin tarifleri bu yönetmelikle yapılmaktadır. Yönetmelik sonrasında AB ülkelerinde organik tarım üretimi ve tüketimi konularında kayda değer bir gelişme kaydedilmiştir.

Organik tarım yapılan ve organik tarıma hazırlık için geçiş dönemine girmiş olan arazi yüzölçümü 1991'den bu yana 10 kat artmış ve AB (2003 sonu itibarıyla) 5.5 milyon hektar ve 143.000 işletmeyle Avustralya ve Latin Amerika' dan sonra dünyada en fazla organik tarım yapılan bölge olmuştur. Organik ürünler pazarında ise yıllık 25 milyar dolar civarındaki pazarın yarısı AB'de. Ürünler yakın zamana kadar organik ürün satılan pazarlarda ve özel ihtisas dükkanlarında satılıyorken artık süper marketlerde bulunuyor. 18 Ekim 2004' te kabul edilen Ekolojik Beslenme ve Tarımda Avrupa Eylem Planı (EAPOFF) ve 1 Ocak 2005' te yürürlüğü girmiş bulunan OTP reformu ile birlikte organik tarım artık AB' nin tarım gündeminin en tepesinde yer almaktadır. OTP reformu çerçevesinde, "İşletmeye Tek Ödeme (Single Farm Payment)" adı altında, ne ürün ne de üreticiye dönük ve yalnızca ekolojiklik (eco-conditionality) ilkesiyle belirlenecek olan yeni destek politikası çok anlamlı. Ekolojiklik çevre koruması, gıda güvenliği, hayvan ve bitki sağlığı, ekilebilir alanların çevre ve tarımsal anlamda sağlıklı muhafaza edilmesi temelinde şekillenmektedir. OTP reformu ayrıca çevre koruması, hayvan ve bitki sağlığına dönük kırsal kalkınma politikasını öne çıkarmaktadır.

Avrupa Eylem Planı ise 2005 yılı itibarıyla uygulanmaya başlanmıştır. Ön görülen eylemler 4 ana hedefe yöneliktir: Tüketiciyi bilgilendirmek ve bilinçlendirmek, federal (OTP) ve ulusal destek politikalarının etkinliğini artırmak, organik tarım konusunda AR-GE çalışmalarına hız vermek, üretim normları ve ithalat koşulları ile teftiş koşullarını güçlendirmek. AB' nin organik tarıma malî destekleri ise 2000-2006 döneminde, AB çiftçisine yılda 3.7 milyar avro destek öngörülmektedir. AB' nin destek mekanizmaları 1999 yılında Komisyon tarafından çıkarılan 1257 sayılı tüzükle belirlenmiştir. Bazı üye devletler organik üretim yapan çiftçilere ulusal ya da bölgesel bazda destekler de sağlamaktadır. Örneğin; İngiltere'de tarım-çevre konuları için ayrılan tarımsal desteklere ilişkin genel bütçeden 9.9 milyon Avroluk bir pay organik tarıma ayrılmıştır. İngiltere Tarım, Orman ve Balıkçılık Bakanlığı tarafından uygulanan "Organik Tarım Projesi" kapsamında çiftçilere geçiş döneminde birim alan (ha.) başına 5 yıllık süre için ödeme yapılmaktadır. Diğer ülkelerde de direkt ve prim ödemelerinin yanısıra; tohumda geri ödeme, tüketiciyi bilgilendirme kampanyaları, eğitim, çeşitli reklamlar ve pazarlamaya yönelik destekleme programları da görülmektedir. 2000 yılında, Almanya'da organik tarıma geçiş yardımı ortalama olarak 180 Avro dur. Bu rakam Finlandiya da 440 Avro, İsviçre de 1250 Avrodur. AB' ye yeni üye olan ülkelerden ek Cumhuriyeti, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Polonya, Slovakya ve Slovenya'da organik üretim yapan çiftçilere yönelik destekleme programları görülmektedir.

AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE ORGANİK TARIM VERİLERİ

ÜLKELER	ORGANİK ÇİFTLİK SAYISI	TOPLAM ÇİFTLİK SAYISINA ORANI(%)	ORGANİK ÜRÜN EKİM ALANLARI(Ha)	TOPLAM TARIMSAL ALANA ORANI (%)
İTALYA	56.440	2,44	1.230.000	7,94
İNGİLTERE	3.981	1,71	679.631	3,96
ALMANYA	14.704	3,28	632.165	3,70
İSPANYA	15.607	1,29	485.079	1,66
AVUSTURYA	18.292	9,3	285.500	11,30
FRANSA	10.364	1,55	419.750	1,40
İSVEÇ	3.589	4,01	193.611	6,30
DANİMARKA	3.525	5,58	174.600	6,51
FİNLANDİYA	4.983	6,40	147.943	6,60
PORTEKİZ	917	0,22	70.857	1,80
HOLLANDA	3.528	1,42	38.000	1,94
YUNANİSTAN	6.680	0,81	31.118	0,60
İRLANDA	667	0,69	30.070	0,68
BELÇİKA	694	1,03	22.410	1,61

LÜKSEMBURG	48	1,60	2.141	1,71

AB üyeliğine hazırlık çalışmaları arasında Türkiye' nin en önemli konulardan birisi de tarımdır. Ekonomik, sosyal ve siyasî anlamda tarımsal sorunları çözmek gerekmektedir. AB' nin Ortak Tarım Politikasına (OTP) uyum için büyük değişimler gerekmektedir. Tarımsal ve kırsal alan, Türkiye'nin sosyo-ekonomik yaşamında önemli yer tutmaktadır. Ülke nüfusunun % 35' i kırsal alanda yaşamakta, tarımın istihdama katkısı % 34, GSMH' ya katkısı ise düzeyinde bulunmaktadır. Organik tarım konvansiyonel tarımdan 1.8 oranında fazla işçi çalıştırmaktadır. Bu olay bizi organik tarımda daha da şanslı duruma getirmektedir. Avrupa Birliğinde aynı veriler çok daha düşük düzeylerde bulunmaktadır. 1 Mayıs 2004 ' ten itibaren 25 üyeli olan AB' nin istihdamında tarımın payı % 6 düzeyinde bulunurken, GSMH'da tarımın payı % 2 ' nin altında bulunmaktadır. Göstergeler, ilk bakışta, AB için tarımın öneminin giderek azaldığı kanısı yaratabilmektedir. Fakat rakamlar göstermektedir ki, halen 103 milyar avroluk AB bütçesinin 43 milyar avrosu tarıma ayrılmaktadır. AB' de organik tarımı çeşitli aşamalarda desteklenmekte olup, organik tarımın tarımsal desteklerden aldığı pay dolayındadır.

Sonuç olarak, Türkiye'nin tarımındaki bu kötü giden durumu organik tarımla olumluya çevirebilmek için organik tarım bir şanstır. Türkiye'nin AB'ye üyeliği konusunda yapılan çalışmalar içinde tarımda en şanslı olduğu alan organik tarımdır. AB mevzuatına göre hazırlanmış organik tarım kanunu ve yönetmeliği bulunmaktadır. Türkiye toprakların kayda değer bir organik tarım potansiyeline sahiptir. Organik ürünlerle beslenme ve tüketim biçimine AB ve diğer gelişmiş ülke pazarlarından talep ise olağanüstü boyutlardadır. Türkiye elindeki olanakları iyi değerlendirerek, AB' nin organik ürün ambarı haline gelebilir. Kısacası, organik tarım Türkiye' nin öncü ve örnek ülke konumuna gelmesini sağlayabilecek bulunmaz bir fırsattır.

TÜRKİYE/ AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ (AB-15 & AB-25) KARŞILAŞTIRMASI

GÖSTERGELER	TÜRKİYE	AB 15	AB 25
Yüzölçümü (milyon ha)	78	332	402
Tarım Alanı (milyon ha)	39	134	169
İşletme sayısı (bin adet)	3000	7370	13000
Ortalama İşletme Büyüklüğü(ha)	5,9	17,4	13,0
Nüfus (milyon kişi)	80	372	452
Tarımın İstihdamda payı (%)	34	5	6
Tarımın GSMH ' daki payı (%)	11,2	1,9	1,8